

جزئیات قانون جدید خدمت وظیفه

طرح اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مهر 88 در 84 ماده در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید اما پس از آن شورای نگهبان در دو نوبت در آبان و اسفند 88 موضوع را بررسی و ایراداتی به آن وارد کرد.

معاون انسانی ستادکل نیروهای مسلح جزئیات قانون جدید خدمت وظیفه

جام جم آنلاین: اشاره: طرح اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مهر 88 در 84 ماده در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید اما پس از آن شورای نگهبان در دو نوبت در آبان و اسفند 88 موضوع را بررسی و ایراداتی به آن وارد کرد.

ایراداتی که از سوی شورای نگهبان بر این قوانین وارد بود در سه دسته ورود به اختیارات فرمانده کل قوا، بار مالی و ایراد شکلی آنها تعریف می‌شد.

بر این اساس 22 آبان امسال برای سومین بار مجلس درصدد اصلاح ایرادات مورد نظر شورای نگهبان برآمد تا این مصوبه بتواند پس از تایید شورای نگهبان به شکل قانون درآمده و به مرحله اجرا برسد.

چندی پیش جزئیات تغییرات این قانون نیز اعلام شد که اغلب از سوی مشمولان و خانواده‌های آنها مورد پیگیری و سوال قرار می‌گرفت.

بر همین اساس سردار موسی کمالی، معاون انسانی ستاد کل نیروهای مسلح در گفت‌وگویی با «جام‌جم» در خصوص جزئیات قانون جدید خدمت وظیفه عمومی و نکات حائز اهمیت آن توضیح داده است.

چرا تغییرات قوانین نظام وظیفه همیشه مورد توجه و خصوصا نگرانی مردم است؟

نگرانی‌ها و توجهی که مردم به تغییرات قوانین این حوزه دارند، دو دلیل دارد؛ اول این که بحث سربازی آنقدر حائز اهمیت است که برسرنوشت و تصمیم‌گیری‌های جوانان و خانواده‌ها تاثیر می‌گذارد، بنابراین حساسیت زیادی دارد. در واقع بحث سربازی فقط به افراد ذکور جامعه محدود نمی‌شود و زنان چه در نقش مادر یا همسر با این موضوع ارتباط دارند، اما نکته دوم این است که اغلب خانواده‌ها در مواجهه با خبر تغییرات قوانین نظام وظیفه، نگران اعمال سخت‌گیری‌هایی در اجرای قانون هستند و این موضوع آنها را نگران می‌کند.

با توجه به این مساله آیا در تغییرات جدید قانون نظام وظیفه واقعا سخت‌گیری‌های جدیدی اعمال شده و لازم است که خانواده‌ها نگران باشند؟

در قانون جدید برای کسانی که دوره سربازی را در زمان مورد نظر انجام می‌دهند، سخت‌گیری‌ای صورت نگرفته است، اما برای کسانی که به قوانین احترام نمی‌گذارند، سخت‌گیری‌هایی اعمال شده که به نظر عادلانه هم می‌رسد.

و این سخت‌گیری‌ها شامل چه مواردی می‌شود؟

در بحث مشمولان غایب در حال حاضر، قوانین کمی ناعادلانه است. به این ترتیب که اگر فردی یک روز یا 10 سال غیبت داشته باشد، مجازاتش یکی است، اما در قانون جدید این مساله متفاوت است و اگر کسی تا سه ماه غیبت کند، تا سه ماه اضافه خدمت دارد، اگر از سه ماه تا یک سال غیبت کند، شش ماه اضافه خدمت خواهد داشت و از یک سال بالاتر، دیگر سرباز فراری محسوب می‌شود و علاوه بر مجازات غیبت به دادگاه معرفی و دادگاه مجازاتی علاوه بر مجازات موردنظر را تعیین خواهد کرد.

در این خصوص قانون، عطف به ماسبق هم می‌شود؟

در قانون جدید این مساله در نظر گرفته شده که با تعیین فرصتی یا براساس قانون قبلی با آنها برخورد شود یا این که در صورت در نظر گرفتن عفو به آنها گفته می‌شود که در صورت مراجعه مجازاتی شامل آنها نمی‌شود. در واقع بر این اساس، قانون عطف به ماسبق خواهد بود، اما بعد از این که زمان تعیین شده، گذشته باشد.

علاوه بر موضوع مشمولان غایب، در قانون جدید چه سخت‌گیری‌های دیگری در نظر گرفته شده است؟

در بحث به کارگیری، قانون موارد جدیدی را در نظر گرفته است. به این معنی که کسانی که مشمولان غایب را در مشاغل مختلف به کار می‌گیرند، باید مجازات شوند. در حال حاضر مشمولان غایب در بسیاری از مراکز خصوصی، آموزشگاه‌ها، شرکت‌ها و حتی در نشریات و رسانه‌ها مشغول به کار هستند در قانون جدید هر کدام از این مراکز برای بار اول باید به ازای به کارگیری هر سرباز، هزینه سالانه یک سرباز را به میزان حدود دو تا 2.5 میلیون تومان پرداخت کنند، در صورت تکرار برای بار دوم یا بیشتر باید هزینه سه سرباز یعنی حدود هفت و نیم تا هشت میلیون تومان را به ازای به کارگیری هر سرباز پرداخت کنند. در این خصوص نیروی انتظامی، وزارت کار و وزارت بازرگانی موظف شده‌اند بر این کار نظارت کنند.

موارد دیگری از این دست سخت‌گیری‌ها نیز وجود دارد؟

بله، در ماده 10 قانون خدمت وظیفه عمومی آمده بود به سرباز غایب، گواهینامه پایان دوره تحصیلی داده نمی‌شود یا سرباز غایب حق ادامه تحصیل و استخدام ندارد یا نمی‌تواند گواهینامه رانندگی بگیرد و موارد این چنینی در نظر گرفته بودیم، حالا در قانون جدید مورد دیگری هم اضافه شده است که براساس آن بانک‌ها حق ندارند به سربازان غایب وام بدهند یعنی با اجرای قانون جدید برای ارائه وام از سوی بانک‌ها یکی از مدارک لازم وضعیت سربازی گیرنده وام است. علاوه بر این دسته‌ای از افراد هستند که غایب محسوب نمی‌شوند، اما درصدد هستند که قانون را دور بزنند. برای این افراد هم مجازات جدید در نظر گرفته شده است.

لطفاً با مثال توضیح دهید.

در واقع این دست از افراد می‌خواهند به قانون حيله بزنند. مثلاً در حال حاضر فردی که وارد مدرسه می‌شود معمولاً دوران اولیه تحصیلی را طی 12 سال می‌گذرانند و به 18 سالگی و سن سربازی می‌رسد، اما برخی افراد سعی می‌کنند دوران تحصیلی را طول بدهند تا مثلاً پدرشان به 60 سالگی برسد و به هر حال بتوانند از یکی از موارد معافیت استفاده کنند، اما قانون جدید می‌گوید همه باید تا 20 سالگی دوران تحصیلی را تمام کرده و با ورود به 21 سالگی نسبت به وضعیت خدمت وظیفه اقدام کنند، درخصوص تحصیلات تکمیلی هم دوره کاردانی، باید تا دو و نیم سال به پایان برسد. مگر در شرایط خاص که در قانون به آن اشاره شده و قابل اغماض است و تا دو ترم به فرد مورد نظر فرصت ادامه تحصیل داده می‌شود. در کارشناسی و کارشناسی ارشد هم به ترتیب پنج و شش سال به فرد فرصت تحصیل داده می‌شود و در غیر این صورت فرد مشمول، غایب محسوب می‌شود. برای دوره دکتری و تخصص هم این مدت به ترتیب شش و پنج سال در نظر گرفته شده است. البته همه مواردی که گفته شد در واقع بیشتر محدودیت و احترام به قانون محسوب می‌شود و نمی‌توان اسمش را سخت‌گیری گذاشت.

درخصوص فروش سربازی یک تفکر ارزشی وجود دارد که معتقد است تفاوتی بین افراد پولدار و غیروپولدار نیست و قوانین تدوین شده درخصوص نظام وظیفه نیز باید قوانین ارزشی باشد و فرقی بین طبقات مختلف جامعه قائل نشود یکی از مواردی که در قانون جدید نظام وظیفه اعمال شده، حذف معافیت تک‌پسری دارای پدر بالای 60 سال است. این مورد نگرانی‌هایی را ایجاد کرده است، نظر شما چیست؟

ببینید یکی از اهداف ما در اصلاح قانون نظام وظیفه درنظر گرفتن عدالت بود تا قوانین عادلانه، منطقی و عقلایی اجرا شود. در این معافیت نیز مسائلی وجود داشت مثلاً پدری که سنش 59 سال و 11 ماه و 25 روز بود و تک‌فرزند ذکورش در سن سربازی قرار می‌گرفت، نمی‌توانست از این معافیت بهره ببرد. از طرفی شرایط استفاده از این معافیت برای مشمولی که دارای پدر متمولی که صاحب چند کارخانه بود و در سلامت کامل به سر می‌برد با مشمولی که پدری مریض و ناتوان داشت، یکسان محاسبه می‌شد و هر دو معاف می‌شدند، اما در قانون جدید تصمیم گرفته شد تا به شکلی عادلانه هر پدری که نیازمند مراقبت باشد و توانایی لازم برای اداره امور خود را ندارد، یگانه فرزند ذکورش بتواند از سربازی معاف شود.

بر این اساس هر پدری در هر سنی با توجه به شرایط جسمی و روحی اگر توانایی انجام امور زندگی‌اش را ندارد و دچار بیماری و مشکلی است، می‌تواند از این قانون استفاده کند و به این ترتیب این قانون، عادلانه‌تر و منطقی‌تر به نظر می‌رسد. پس خانواده‌ها نگران این موضوع نباشند و بدانند که در صورت تایید کمیسیون پزشکی اگر مشخص شود پدری نیازمند کمک است، براساس قانون، یگانه فرزند ذکور بالای 18 سال‌شان از سربازی معاف می‌شود.

یکی دیگر از موارد قابل توجه قانون جدید بحث معافیت دو و سه برادری است که ظاهراً معافیت دو برادری نه در قانون فعلی و نه در قانون جدید اعمال نشده و نخواهد شد، اما درخصوص قانون معافیت سه برادری تغییراتی صورت گرفته است، توضیح می‌دهید؟

سالانه با توجه به موالید ذکوری که آماده سربازی هستند و نیاز کشور به سرباز، درخصوص به کارگیری مشمولان، تصمیماتی گرفته و مشخص می شود چقدر نیروی سرباز مازاد وجود دارد یا چقدر با کمبود مواجه هستیم.

در چند سال اخیر، خصوصا در متولدین دهه 60 و بالا، تعداد سربازان به نسبت نیاز کشور بیشتر بود، بر این اساس دو نگاه به این مساله وجود داشت، نگاهی که در برخی از نمایندگان مجلس بود و گرایش به فروش سربازی داشتند که نگاه غیرعقلایی و مادی گرایانه بود و ستاد کل نیروهای مسلح نیز با این نگاه موافق نبوده و نیست، اما در نگاه ستاد در واقع تصمیم بر این بود که به کسانی که نیاز به توجه خاص دارند و از سوی خود یا خانواده شان خدمتی از پیش ارائه شده باشد، مورد معافیت قرار گیرند.

بر این اساس برای افراد تحت پوشش کمیته امداد، خانواده شهدا، رزمندگان، ایثارگران، جانبازان و نخبگان تسهیلاتی برای معافیت فراهم شد و تصمیمی در همین راستا گرفته شد در خانواده هایی که سه فرزندشان خدمت سربازی را انجام داده اند، یکی از فرزندان از خدمت سربازی معاف شود. در زمانی که بررسی طرح اصلاح قانون نظام وظیفه در مجلس شورای اسلامی مورد بحث بود، نمایندگان مجلس پیشنهاد دادند که قانون دو برادری هم مورد بررسی قرار گیرد که از سوی ستاد کل نیروهای مسلح مورد تایید قرار نگرفت، چراکه پیش بینی می شد در صورت اجرای قانون دو برادری با مشکلاتی درخصوص کمبود سرباز مواجه شده و مثلا مجبور به افزایش مدت سربازی شویم.

در نهایت شورای نگهبان نیز نظر ستاد کل نیروهای مسلح را پذیرفت و مجلس اعلام کرد تصمیم گیری در مورد معافیت دو برادری به ستاد کل نیروهای مسلح واگذار شود و ستاد کل نیز موضوع را بررسی و اعلام کرد که فعلا معافیت دو برادری قابل اجرا نیست و پیش بینی می شود حداقل تا 10 سال آینده نیز قابل اجرا نخواهد بود.

درخصوص اجرای قانون سه برادری چطور؟

براساس قانون فعلی، مهلت اجرای قانون سه برادری تا پایان سال 90 است که معمولا در ماه های دی و بهمن بررسی هایی از سوی ستاد کل نیروهای مسلح انجام می شود و در نهایت اسفند مشخص می شود که اجرای قانون سه برادری تداوم خواهد داشت یا خیر.

پیش بینی شما در این خصوص چیست؟

پیش بینی بنده این است که این قانون همچنان اجرا خواهد شد.

هرچند این سوال برای شما تکراری به نظر می رسد، اما هنوز بسیاری درخصوص بحث فروش سربازی سوال می کنند و حتی امیدوارند که دوباره بحث فروش سربازی از سرگرفته شود. نظر شما چیست؟

درخصوص فروش سربازی يك تفكر ارزشی وجود دارد که معتقد است تفاوتی بین افراد پولدار و غیرپولدار نیست و قوانین تدوین شده درخصوص نظام وظیفه نیز باید قوانین ارزشی باشد و فرقی بین طبقات مختلف جامعه قائل نشود. زمانی که فروش سربازی اجرا می شد، برخی از افراد جامعه مجبور شدند برای تهیه پول، وسیله نقلیه یا منزل خود را بفروشند و مشکلات زیادی به همراه داشت. بنابراین پرونده فروش سربازی کلا بسته شد و این بحث کاملا منتفی است و هیچ کس منتظر فروش سربازی نباشد.

شرایط خرید سربازی برای مشمولان خارج از کشور چطور است؟

افراد ساکن در خارج از کشور زمانی در شمول مقررات خرید خدمت قرار می گیرند که قبل از تاریخ 29 اسفند سال 82 از کشور خارج شده باشند و نیز حداقل دو سال در خارج از کشور اقامت و سکونت داشته باشند.

ناگفته نماند که حضور غیرمستمر کمتر از 9 ماه در خارج از کشور جزو اقامت و سکونت در خارج از کشور محسوب نمی شود و سکونت دو ساله فرد در خارج از کشور باید پس از 13 سالگی او باشد. زمان اجرای این معافیت تا پایان سال 1390 بوده و مبلغی که برای صدور این معافیت در نظر گرفته شده 100 میلیون ریال است.

یکی از مواردی که تا نهای شدن قانون جدید نظام وظیفه بارها مطرح شد، بحث افزایش حقوق سربازی بود، اما این مساله در قانون جدید اعمال نشد، چرا؟

ببینید مساله افزایش حقوق سربازان بیشتر از سوی نمایندگان مجلس مطرح شد، اما بحث ستاد کل نیروهای مسلح بیشتر بر خوراک و پوشاک سربازان و افزایش کیفیت این خدمات متمرکز شده بود و در یکی دو سال اخیر نیز اقدامات مناسبی در این خصوص انجام

شده و در حال حاضر به طور متوسط ماهی 85 هزار تومان هزینه خوراک سربازان است، البته ما هنوز درصدد افزایش کمی و کیفی تغذیه، پوشاک، مکان خواب و استراحت و بیمه سربازان هستیم و در قانون جدید نیز تسهیلاتی در همین راستا مد نظر گرفته شده است، اما در مورد حقوق سربازان، مبلغ فعلی از نگاه ما مناسب است.

در بحث مشمولان غایب در حال حاضر، قوانین کمی ناعادلانه است. به این ترتیب که اگر فردی یک روز یا 10 سال غیبت داشته باشد، مجازاتش یکی است، اما در قانون جدید این مساله متفاوت است و اگر کسی تا 3 ماه غیبت کند، تا 3 ماه اضافه خدمت دارد، اگر از 3 ماه تا یک سال غیبت کند، 6 ماه اضافه خدمت خواهد داشت و از یک سال بالاتر، دیگر سرباز فراری محسوب می شود در حال حاضر سربازان چقدر حقوق می گیرند؟

از 46 تا 86 هزار تومان است که به طور متوسط حدود 52 هزار تومان می شود.

چرا فکر می کنید این مبلغ کافی است؟

سربازی یک دوره مقدس و یک وظیفه شرعی و ملی محسوب می شود و این نوع خدمت قابل ارزشگذاری از لحاظ مالی نیست و بحث ایثارگری مطرح است. در حال حاضر سربازان ما در مناطقی با سرمای زیر 20 درجه در حال خدمت هستند و این گونه ایثارگری را نمی توان با پول ارزشگذاری کرد، چراکه در راه اسلام و کشور است و ارزش کار او بیشتر از هر مبلغی است. گذشته از این بحث با توجه به تعداد سربازان کشور، دولت امکان پرداخت بیشتر به سربازان را ندارد.

پیش بینی افزایش حقوق سربازان از سوی مجلس چقدر بود؟

براساس طرح مجلس، دولت باید سالانه حدود 2500 تا 3300 میلیارد تومان برای حقوق سربازان پرداخت می کرد که چند برابر حقوق فعلی می شد، اما امکان تامین این میزان برای دولت وجود نداشت و دولت در حال حاضر حدود هزار میلیارد تومان در این خصوص هزینه می کند.

در نهایت بحث افزایش حقوق سربازان به کجا رسید؟

قرار شد در صورت تامین بودجه مورد نظر این کار انجام شود و حقوق سربازان افزایش بیشتری داشته باشد، اما با وجود این از دولت محترم و نمایندگان عزیز انتظار داریم بودجه لازم برای دو برابر شدن حقوق سربازان را تامین کنند تا حقوق سربازان به 90 تا 160 هزار تومان برسد.

قانون جدید نظام وظیفه کی اجرایی خواهد شد؟

قوانین عادی، معمولاً تا 15 روز بعد از وصول ابلاغ رئیس جمهور اجرایی می شوند، اما درخصوص قوانین نیروهای مسلح از آنجا که منوط به اذن فرمانده کل قواست، باید منتظر دستور معظم له باشیم. براین اساس پیش بینی می شود تا اواخر دی ماه بخش هایی از این قانون که صراحت دارد و نیاز به آیین نامه اجرایی ندارد، به مرحله اجرا برسد.

و سوال آخر این که اگر سربازی نزد شما بیاید و از شما بخواهد به او جمله ای بگوید تا براساس آن نسبت به انجام دوره سربازی مشتاق تر شود، به او چه می گوئید؟

به او می گویم بالغ بر 50 هزار شهید در هشت سال دفاع مقدس از میان سربازان بودند و حدود 150 هزار جانباز سرباز در کشور داریم که جان خود را فدای دفاع از اسلام، جان، مال و ناموس کشور کرده اند، پس باید راه این عزیزان ادامه پیدا کند.

مستوره برادران نصیری - گروه جامعه